

»Mladi za napredek Maribora 2015«

32. srečanje

Soška fronta: Vloga topništva

Raziskovalno področje: Zgodovina

Raziskovalna naloga

Avtor: JAN TREBŠE

Mentor: MITJA KOBALE

Šola: OŠ FRANCA ROZMANA-STANETA MARIBOR

9. 2. 2015, Maribor

»Mladi za napredek Maribora 2015«

32. srečanje

Soška fronta: Vloga topništva

Raziskovalno področje: Zgodovina

Raziskovalna naloga

9. 2. 2015, Maribor

Kazalo

1. UVOD	3
2. POVZETEK.....	3
3. TEORETIČNI DEL.....	4
3.1 Soška fronta.....	4
3.2 Zgodovina topov.....	6
3.3 Opis topov	7
3.4 Vloga topov	8
3.5 Topovi v 1. svetovni vojni	9
4. SOŠKE BITKE IN VLOGA TOPNIŠTVA V BITKAH.....	10
4.1 Prva soška bitka (23. 6. 1915 - 7. 7. 1915).....	10
4.2 Druga Soška bitka (17. 7. 1915 - 10. 8. 1915)	11
4.3 Tretja soška bitka (18. 10. 1915 - 5. 11. 1915).....	11
4.4 Četrta soška bitka (10. 11. 1916 - 11. 12. 1916)	12
4.5 Peta soška bitka (11. 3. 1916 - 16. 3. 1916).....	12
4.6 Šesta soška bitka (4. 8. 1916-16. 8. 1916)	13
4.7 Sedma soška bitka (14. 9. 1916 - 17. 9. 1916)	13
4.8. Osmo soška bitka (9. 10. 1916- 12. 10. 1916).....	14
4.9 Deveta soška bitka (31. 10. 1916 - 4. 11. 1916).....	14
4.10 Deseta soška bitka (12. 5. 1917 - 5. 6. 1917)	15
4.11 Enajsta soška bitka (17. 8. 1917 - 15. 9. 1917).....	15
4.12 Dvanajsta soška bitka (24. 10. 1917 - 27. 10. 1917)	16
5. METODOLOGIJA.....	17
5.1 Metode dela	17
5. 2 Raziskovalno vprašanje.....	17
6. RAZPRAVA.....	19
6.1 potrjene oz. ovržene hipoteze	19
7. ZAKLJUČEK.....	19
8. DRUŽBENA ODGOVORNOST	19
9. VIRI IN LITERATURA.....	20

Slika 1: Italjanski bojni položaj	5
Slika 2: Turški top	6
Slika 3, top iz 17. stoletja.....	6
Slika 4: Avstro-Ogrski top Škoda M.1911.....	7
Slika 5: Topovske granate)	8
Slika 6: gorski top	9
Slika 7: poljski top Schneider.....	10
Slika 8: Svetozar Borojević	11
Slika 9: Luigi Cadorna.	12
Slika 10: Razbiti Italijanski položaji.....	15

1. UVOD

Sem osnovnošolec in namen moje raziskovalne naloge je ugotoviti, kako bi potekala Soška fronta brez podpore topov in kdaj bi se le-ta lahko končala. S pomočjo knjig, spletnih strani, mentorja in tudi šolske ekskurzije, ki je bila organizirana za učence 9. razredov na območje, kjer so potekali spopadi, sem zbral potrebne podatke. Leto 2015 je tudi 100. obletnica začetka Soške fronte in to je tudi eden od glavnih razlogov, zakaj sem se odločil za to. 1. svetovna vojna je prinesla nekaj strahovitih orožij in eno od njih so bili topovi. Bili so posodobljena različica svojih predhodnikov. V vojni je opaziti, da sta se v spopadih srečali posodobljen način vojskovanja na strani Avstro-Ogrske in Nemčije ter zastarel način vojskovanja na strani Italije, Francije in Velike Britanije.

2. POVZETEK

Predstavil bom vse Soške bitke in naredil analizo. Analiziral bom, koliko bitk se je začelo z obstreljevanjem.

Glavne hipoteze so:

- Fronta bi brez topov trajala dlje,
- dvanajsta Soška bitka ne bi bila uspešna brez podpore topov,
- top je pripomogel pri vojskovanju.

Soška fronta je definitivno največja bitka na Slovenskih tleh, kar dokazujejo zapisi, jarki, trdnjave,... V njej se je borilo mnogo Slovencev, ki je dalo življenje za obrambo domovine. Na začetku raziskovalne naloge bom opisal nekaj značilnosti topov ter spregovoril o značilnostih fronte. Topove bom razvrstil (nemški, italijanski, ...). Razložil bom, kje so nastali prvi topovi, opisal bom razvoj tega orožja skozi čas. V drugem delu naloge bom predstavil hipotezo, kakšen bi bil potek Soške fronte brez uporabe tega orožja. S pomočjo literature

bom sklepal, kako bi potekalo vojskovanje in kako dolgo bi trajala vojna, če v njej ne bi sodelovalo topništvo.

2.1 Cilj

Cilj moje raziskovalne naloge je raziskati vlogo topov, koliko topov je bilo uporabljenih in kako so oskrbovali fronto z njimi, še posebej v zadnji, 12. soški bitki. V nalogi bom predstavil vlogo in posledice topniškega obstreljevanja.

3. TEORETIČNI DEL

3.1 Soška fronta

Soška fronta je ena najbolj krvavih bitk v prvi svetovni vojni. Nastala je kot odziv prestopa Italije iz nevtralnosti na stran Antante. Začela se je 23. 5. 1915 in to je bila četrta fronta, dolga okoli 600 km vse od Švice do Tržaškega zaliva. Na slovenskem ozemlju je bila frontna linija dolga okoli 90 km, Italija je 11 bitk napadala ampak, brez večjih uspehov. Uspela je zavzeti porušeno Gorico, Tolmin in nekaj manjših vrhov. Avstro-Ogrska je na frontnem območju gradila vodovode, ceste, železnice, žičnice in strelne jarke. Prav tako se je vsa industrija preusmerila za potrebe vojne (topovi, granate, izstrelki, čelade, ...). Za frontno linijo je potekala velika kriza. Primanjkovalo je moških, zato so v tovarnah večinoma delale ženske. V italjanskem časopisu se je pisalo: »Italija je vsa na meji! Če bo potrebno bodo drugi zamenjali prve, druge tretji, se dokler sovražnik ne bo zaprosil za milost, ... » (Benito Mussolini, Il Popolo D'Italia, 1914) ¹

V 1. svetovni vojni so razvili novo tehniko vojskovanja, ki se imenuje pozicijsko vojskovanje. Položaje so zavzemali počasi, od jarka do jarka, saj so bili v jarkih relativno varni pred izstrelki. Tam so tudi spali in jedli. Razmere so bile zelo slabe, saj ni bilo dovolj opreme za gorsko vojskovanje. Veliko vojakov je umrlo prav zaradi mraza ali bolezni. Frontna linija je bila sestavljena iz bodečih žic, minskih polj, različnih pasti za mule, ki so topove vlekli po cestah, do jarkov. Vojaki v jarkih so čakali na izstrelitev bojnih plinov in nato so, opremljeni z plinskimi maskami, v teku napredovali do naslednjega položaja, ki so ga

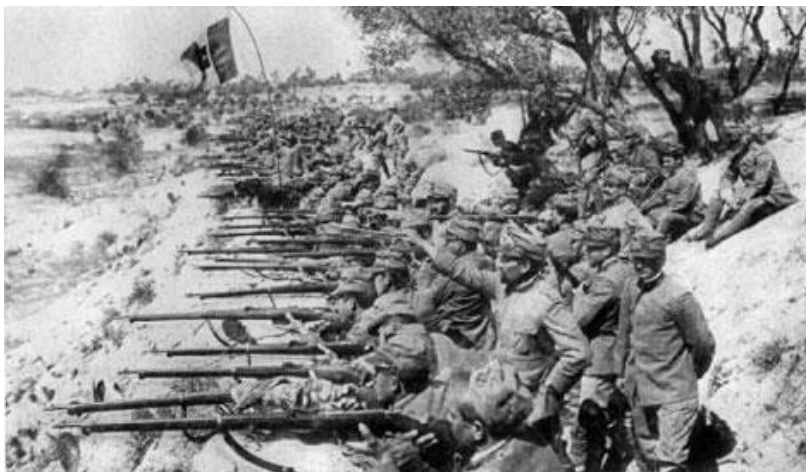
---

¹ Prelom 1914-1918, Svet in Slovenci v 1. svetovni vojni, Dušan Nećak, 2005, str. 105

pozneje utrdili. Vojake so menjavali, da so se naspali in pripravili za nadaljnje bojevanje. Pisma oziroma sporočila domov so lahko pisali, ampak pod strogo cenzuro. Vsako pismo so odprli in pogledali, če je vojak karkoli izdal o položaju in ali je napisal, kakšne razmere so bile na fronti. Spopadi so na obeh straneh zahtevali 700 000 mrtvih vojakov, od tega je padlo 35.000 slovenskih vojakov.

Najprepoznavnejša bitka je zadnja oz. 12. soška bitka, t.i. preboj pri Kobaridu. V tej bitki je italijanska frontna linija razpadla in se je nato vzpostavile šele na reki Piavi. To se je zgodilo zato, ker je Nemčija na vzhodu porazila Rusijo, ki je kapitulirala in je lahko svoje vojake usmerila na pomoč Avstro-Ogrski vojski na Soško fronto.

Glavni poveljnik tega preusmerila napada je bil Erwin Rommel, znan v 2. svetovni vojni kot puščavska lisica, ki je uspešno porazil Italijanskega poveljnika Luigija Cadorno. Fronta se je končala 24. 10. 1917 in je za seboj pustila ogromno materialno škodo.

(Slika 1: Italjanski bojni položaj, 3.2.2015, www.web.sc-celje.si)

3.2 Zgodovina topov

Top se pojavi po odkritju črnega smodnika na Kitajskem. Z njimi so se Kitajci branili pred vdori Mongolov. Datum nastanka topov ni točno znan. V virih je zapisano, da se je pojavil okoli leta 1300. Leto pozneje so v spopadih že uporabljali puške in granate. V bitkah so topove zelo uspešno vključevali Turki, ki so vdrali na evropsko območje in

(Slika 2: Turški top, 4.2.2015, www.mycity-military.com)

pustošili vse za sabo. Uporabljali so jih za uničevanje zidov in stolpov. Kasneje so to tehnologijo prevzele tudi evropske države, ki so počasi začele razvijati to oblegovalno orožje. V 16. in 17. stoletju so topove izdelovali iz bronu. Imeli so vedno večji kaliber, daljšo cev in s tem posledično tudi večji domet, ki je bil od 200 m do 1500 m. Topovski projektil je imel maso od 1 kg do 50 kg.

Topove so začeli nameščati tudi na galeje, na katerih je bilo od 15 do 100 topov, odvisno od velikosti same ladje. V obdobju razsvetljenega absolutizma v 17. stoletju, so se že oblikovale taktike bojevanja, ki so bile značilne tudi za bojevanje v 1. sv. vojni. Linija pehote v prvi bojni črti, za njo konjenica

(Slika 3, top iz 17 stoletja, 4.2.2015, vir: www.mycity-military.com)

in podpora topništva. Poznali so 3 vrste topov to so: poljski, oblegovalni in trdnjavski. Poljski top je vsestranski. Oblegovalni je namenjen uničevanju pehote in konjenice. Trdnjavski topovi so bili montirani, postavljeni v trdnjavah. Ko je Napoleon Bonaparte od leta 1799-1814 zavzemal ozemlja Evrope vse do Rusije, kjer je doživel poraz, je prav tako uporabljal topove. Uporabljal je tudi eksplozivne izstrelke, ki so se pred padcem razleteli na stotine majhnih delcev in smrtno ranili vojake. Velik problem teh topov je bil, da se je top ob izstrelitvi pomaknil nazaj in ga je bilo treba ponovno namestiti. V vsaki obrambni trdnjavi je bilo okoli 100 topov, kar pomeni, da brez tega orožja ni šlo. V 18. stoletju topništvo doživi razcvet. Uvedli so jeklene risane cevi, polnjene od zadaj, uporabo brezdimnega smodnika, hidravlično dušenje povratnega sunka, ... To pomeni, da je top ob sunku ostal na miru. To je povečalo hitrost streljanja in uvedbo kovinskega tulca. Ti topovi so ostali nespremenjeni celo stoletje. Uporabljali so jih v državljanski vojni v Ameriki (v drugi polovici 19. stoletja). Topove so izboljšali šele v 1. in 2. svetovni vojni. Topovi imajo velik kaliber in domet do 12 000 m.

3.3 Opis topov

Top je oblegovalno orožje. Delimo ga na havbice in možnarje. Havbica je top za uničevanje zgradb in utrdb, možnar pa je predhodnik minometa in ima krajšo cev in je namenjen boju proti pehoti.

Topovi se razvrščajo tudi na lahke, srednje in težke. Lahke topove so premikali s konjenico, ki je izgubljala svoj pomen v vojskovanju, srednje težke topove so premikali z motornimi vozili, težke topove so montirali na vagone in z železnice obstreljevali sovražnikove položaje. Manjše havbice so se v bojih izkazale kot zelo

(Slika 4: Avstro-Ogrski top Škoda M.1911, 1.2.2015, vir: www.prohereditate.com)

uspešne in priročne, saj se jih je dalo razstaviti na manjše dele in jih prenesti na višje vrhove oz. gore. Pri tem premiku so uporabljali tudi mule. V gorskem svetu so prav tako uporabljali žičnice. Povprečna masa havbice je znašala nekje od 700 do 1000 kg. Njihov domet je zelo dolg, in sicer približno 9.000 metrov. Izstrelke so izstrelili pod ostrim kotom, zato je izstrelek letel v loku ter zadel cilj pod skoraj pravim kotom, kar je povečalo učinkovitost.

3.4 Vloga topov

Namenjen je uničevanju sovražnikovih utrd, tankov ali zgradb in je podpora pehoti. V Soških bitkah so jih namestili na vrh hriba, saj je to povečalo njihov domet. Najizrazitejša vloga topništva se je pokazala v 12. soški bitki, t.i. »Čudež pri Kobaridu«. Ob 2. uri zjutraj je Avstro-Ogrska vojska pričela z neprestanim obleganjem italijanske vojske z različnimi topovskimi izstrelki kot so: bojni plin (fosgen), navadne krogle in krogle polnjene z eksplozivom. Vse to je prisililo sovražnika v umik. V tem obstreljevanju dobimo dokaz, da so topovi imeli veliko vlogo v vojni. To je pesnik Simon Gregorčič ugotovil že pred vojno. V svoji pesmi je zapisal: "*Tod sekla bridka bodo jekla in ti mi boš krvava tekla*" (Simon Gregorčič, Soči, 1879). Ob koncu vojne so imele antante 40.000 topov, centralne sile pa le 27.000. Ker je število topov naraščalo in je bilo treba proizvajati več topovskih krogel, je bila vojaška industrija znotraj Avstro-Ogrske zelo obremenjena. Avstro-ogrski vojaki so zelo cenili top imenovan Škoda M.1991.

(Slika 5: Topovske granate, 4.2.2015, vir: www.bolha.com)

3.5 Topovi v 1. svetovni vojni

Nemčija:

Poljski top 96.

Kaliber (mm) 77, 105, 135, 77, 149

Dolžina cevi v kalibrih 27, 30, 35, 42 Masa topa (kg) 5840

Masa izstrelka (kg) 6,9, 18, 42, 52

Začetna hitrost izstrelka (m/s) 465, 551, 690, 602, 757

Domet (m) 8.400, 11.200, 16.500, 9.100, 22.000.

Francija:

Gorski top 65 mm.

Kaliber (mm) 65, 75, 105, 155, 220

Dolžina cevi v kalibrih 18, 6, 34, 54, 47, 35

Masa topa (kg) 1.250, 2.300, 12.250, 25.000,

Masa izstrelka (kg) 3,8 5,3 15,64, 100.

Začetna hitrost izstrelka (m/s) 330 550 550 790 775

Domet (m) 5.500, 8. 000, 12.560, 20.000, 22.000 .

(Slika 6: gorski top, 4.2.2015, Vir: commons.wikimedia.org)

Topovi ostalih držav: (Italija, Rusija, Avstro-ogrsko, Velika Britanija). Hitrostrelni poljski top M.1911 Schneider, Hitrostrelni poljski top 75 mm M.1911 Deport Poljski top M.1902, Poljski top M.5, Poljski top M.IV. Kaliber (mm) 75, 75, 76. 2, 76.5, 83, 8 Dolžina cevi v kalibrih 31,4; 30; 29,4. Teža topa (kg) 1.040 1.070, 1.020, 1.428 Teža izstrelka (kg) 6,8,12,38.

Začetna hitrost izstrelka (m/s) 500 - 588, 500,498. Domet (m) 5.800, 8.000, 7.000, 8.680.

(Slika 7: poljski top Schneider, 2.2.2015, nedeljnik.co.rs)

4. SOŠKE BITKE IN VLOGA TOPNIŠTVA V BITKAH

4.1 Prva soška bitka (23. 6. 1915 - 7. 7. 1915)

Italijani so začeli s prvo ofenzivo, še preden so imeli na voljo vso predvideno vojsko. Najprej so začeli s topovskim obstreljevanjem Avstro-Ogrskih položajev, ki pa je bilo neuspešno. Topničarji so bili neizkušeni in so streljali po celotni liniji, glavnih tarč pa niso zadeli. Zato so prelagali napad s pehoto, dokler topništvo ne bi dokončalo dela. Italijani so imeli v prvem spopadu, na voljo 600 lahkih topov in 100 težkih topov, Avstro-Ogrska pa skupaj samo 350 lahkih topov. Iz tega podatka vidimo, da je bilo razmerje 2:1 v korist Italijanov. Kasnejši napadi z pehoto so bili neuspešni, saj niso osvojili niti enega zastavljenega cilja. Centralne sile so ubranile Doberdobsko planoto, Šmihel in Tolminsko mostišče. Vzrok italijanskega neuspeha je potrebno iskati predvsem v nenatančnosti topničarjev. Sklepamo lahko tudi, da je kljub premoči v tehniki, igrala pomembno vlogo tudi usposobljenost topovskih posadk, katere pa so bile na italijanski strani zelo slabo usposobljene. Avstro-Ogrska vojska je uspešno ubranila fronto, kljub manjšemu številu topov, vendar z boljšo organizacijo obrambe.

4.2 Druga Soška bitka (17. 7. 1915 - 10. 8. 1915)

Druga soška bitka se je začela 10 dni po koncu prve. Italijanski poveljnik Luigi Cadorna ni dal počitka branilcem in je ponovno začel z ofenzivo na cilje, ki so bili zastavljeni že v prvi soški bitki. Italijani so tudi tokrat začeli z neusmiljenim topniškim obleganjem, vendar s to razliko, da so bili sedaj izstrelki zelo natančni in so povzročali težave in izgube branilcem. Italijani so zavzeli Šmihel, vendar so bili izpostavljeni močnemu topniškemu ognju Avstro-Ogrske vojske. Avstro-Ogrska je izvedla proti napad in osvojila vrh. Italijani so vrnili proti napad in ponovno osvojili vrh, a le za eno uro, saj so ga nato ponovno zavzeli branilci. V tokratni bitki je topništvo naredilo veliko materialne škode ter povzročilo veliko žrtev. Prav tako

so napadalci uspeli zaradi uspešne topniške podpore premakniti frontno linijo naprej. Iz uspehov topništva lahko ponovno sklepamo, da omenjen premik ne bi bil mogoč.

(Slika 8: Svetozar Borojević, 3.2.2015, sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Svetozar_borojevic_von_bojna.jpg)

so napadalci uspeli zaradi uspešne topniške podpore premakniti frontno linijo naprej. Iz uspehov topništva lahko ponovno sklepamo, da omenjen premik ne bi bil mogoč.

4.3 Tretja soška bitka (18. 10. 1915 - 5. 11. 1915)

Antantne sile so ukazale napad na Avstro-Ogrsko, saj je Bolgarija, ki je bila članica centralnih sil, napadla Srbijo in je bilo potrebno razbremeniti napetost na južni fronti. Tudi na soški fronti so Italijani pričeli z topovskim obstreljevanjem in bombardiranjem centralnih sil. To obstreljevanje je bilo zelo uspešno, saj branilci še niso zgradili kavern². Vojaki so bili nezaščiteni in so umirali na prostem pod deževjem izstrelkov. Glavni cilj napada je bila Gorica, krvavo bojišče pa je potekalo na robu planote pri Šmihelu, kjer so se borili na strani centralnih sil tudi Slovenci. Vojaki so obrambno linijo sicer zadržali, vendar z velikimi izgubami. Velike izgube so prav tako imeli napadalci. V tej bitki so bili vojaško uspešni na obeh straneh, zato tudi ni prišlo do izrazitejše prednosti nobene vojskujoče se strani. Žrtve med vojaki so bile približno enake.

---

² V skalo vklesano zatočišče pred topniškimi napadi.

4.4 Četrta soška bitka (10. 11. 1916 - 11. 12. 1916)

Zaradi neuspeha v predhodnih bitkah, je želel italijanski poveljnik Cadorna vsaj delni uspeh in s tem opravičiti smrt številnih vojakov v prejšnjih treh bitkah. Zato na kraškem bojišču

Doberdob ni bilo premora. Topovsko obstreljevanje se je pričelo že pred začetkom četrte soške bitke. Italijani so uspeli za kratek čas osvojiti vas Zagora, vendar so jo v protinapadu nazaj zavzeli vojaki Dunajskega 4. polka. Poveljnik Avstro-Ogrskih sil, general Svetozar Borojević, je imel velike skrbi, saj je zelo težko nadomestiti izgubljene vojake in tehniko. S tem pa niso imeli pretiranih težav Italijani. Ko je nastopila zima, so se napadi umirili. Italijani so uspeli zavzeti vas Oslavje.

(Slika 9: Luigi Cadorna. 2.2.2015, <http://en.wikipedia.org/wiki/File:Cadorna1.jpg>)

4.5 Peta soška bitka (11. 3. 1916 - 16. 3. 1916)

Med zimo so se na obeh straneh močno okrepile vojaške sile. Avstro-Ogrska je dokončala vse svoje kaverne, jarke, utrdila svoje položaje in nadomestila vojaške izgube. Prav tako so se zelo dobro pripravili tudi na prihodnje spopade. Italijani so pošiljali na fronto ogromno število vojakov in uporabljali nespremenjeno taktiko ter še vedno delovali po istih vojaških načrtih kot prej. V tej bitki frontne črte niso uspeli premakniti naprej. Vzrok zato je v varčevanju s topovskimi izstrelki, prav tako je bil napad voden neenotno. Avstro-Ogrska je dokazala, kako pomembna je trdna obramba. V tej bitki topovi niso bili glavni del načrta, zato se je napad izjalovil. Tukaj se še enkrat pokaže pomembnost topovske podpore pri napadu pehote, hkrati pa tudi moč bojnih plinov, ki so jih uporabili branilci, ob obrambi svojih položajev. Z uporabo bojnih plinov so branilci razbremenili moč nasprotnikove ofenzive.

4.6 Šesta soška bitka (4. 8. 1916-16. 8. 1916)

Napad na Tirolsko je bil ključnega pomena, saj so Italijani pošiljali enote tja, namesto na Soško bojišče. Zato so imeli branilci dva meseca časa za nadomestitev enot, lahkega orožja, topov, streliva itd. Italijani so začeli obstreljevati položaje nasprotnikov s 1300 topovi. To je prisililo nasprotnika, da se umakne v kaverne. V tem času so Italijani presenetili branilce in zavzeli Sabotin. Zajeli so 1200 Avstro-Ogrskih vojakov. Nato so na isti način zavzeli še Šmihel in vas Martinščico. To je bila prva uspešna ofenziva italijanskega poveljnika Cadorne. V porušeni Gorici je bilo zelo malo vojakov centralnih sil, v primerjavi z Italijani. Zato so Gorico branilci prepustili Italijanom. V tej bitki se je pokazala prava moč topov ter koncentriranega topovskega ognja. Topovi so imeli v tej bitki izrazit vpliv na izid spopadov, ki so bili za napadalce, ki so osvajali položaje pod zaščito topovskega ognja, zelo uspešni.

4.7 Sedma soška bitka (14. 9. 1916 - 17. 9. 1916)

Po mnenju italijanskih poveljnikov se je šesta ofenziva končala prehitro, saj je bila Avstro-Ogrska na pragu poraza. Napadalci so imeli skupaj 1600 topov, branilci pa le 400. Prav tako branilci niso imeli ustrezne obrambne linije, saj je razpadla v šesti ofenzivi. Italijani so sedmo bitko začeli z deveturnim obstreljevanjem branilskih položajev. Vendar kljub vsemu, jih je čakalo neprijetno presenečenje. Avstro-Ogrska je namreč odgovorila z natančnim topniškim streljanjem na napadalce, s čimer so preprečili nadaljnje napredovanje. Najhujši boji so potekali na Doberdobskem jezeru. Napad ni bil uspešen, čeprav je imel podporo topov. Nasprotno pa se dokazuje pomembnost topov tudi v obrambnih nalogah.

4.8. Osmo soška bitka (9. 10. 1916- 12. 10. 1916)

Poveljnik Cadorna je ukazal utrjevanje predhodno osvojenih ozemelj in večanje topniške moči in nadomestitev izgubljenih vojakov. Popoldne prvega dne je obstreljevanje doseglo svoj vrhunec in italijanska vojska je prodrla 700 metrov globoko v Vipavsko dolino in grozila z prebojem obrambne črte. Vendar jih je tam ustavila Ogrska in Romunska domobranska divizija in jih kasneje z okrepitvami potisnila nazaj na izhodiščne položaje. General centralnih sil Borojević, je sicer pripravljaj protinapade, vendar se je raje, zaradi pomanjkanja vojakov, odločil za obrambo. Italijani so proti koncu bitke že kazali prve znake popuščanja in njihovi napadi niso bili več dobro organizirani.

4.9 Deveta soška bitka (31. 10. 1916 - 4. 11. 1916)

Ta ofenziva bi se morala začeti že v prvi polovici oktobra, vendar so jo zaradi slabega vremena prestavili na 31. oktober. Tokrat so se Italijani odločili za kratko in silovito obstreljevanje, ki mu je nato sledil prodor pehote, ki je porazil Avstro-Ogrsko vojsko na južnem Krasu, tam kjer je bila Avstro-Ogrska najbolj ranljiva. Obramba je popustila in pot v središče Slovenije se je odprla. Napad so branilci ustavili šele na Hudem Logu, kjer se je izkazal Ljubljanski 2. bataljon. Branilci so imeli dilemo ali takoj izvesti protinapad ali se braniti. Odločili so se za protinapad. Zavzeli so del izgubljenega ozemlja ter nato še z okrepitvami zavzeli Velik vrh. Ta odločitev je bila ključnega pomena za branilce, medtem ko so Italijani naredili isto napako kot v osmi bitki, odnehali so, ko so bili v premoči.

4.10 Deseta soška bitka (12. 5. 1917 - 5. 6. 1917)

Oba tabora sta izkoristila dolg premor med zimo za okrepitev svojih vrst. Oskrbeli sta se tako z materialom za uspešno napadanje kot tudi branjenje. Avstro-Ogrska je imela srečo, saj je Nemčija na Vzhodnem bojišču premagala Rusijo in so tako vedeli, da prihajajo okrepitve. Tega so se zavedali tudi Italijani. Vse več italijanskih vojakov je zbežalo na nasprotno stran. S seboj so prinesli dovolj podatkov, na osnovi katerih so branilci utrdili potrebne obrambne položaje. 12. maja 1917 se je končalo skoraj polletno zatišje. Italijani so po dve in pol urnem topniškem obstreljevanju zavzeli Sveto goro, ki pa je bila nato spet osvobojena. V drugi fazi

napada so poskušali zavzeti vas Kostanjevico, kjer so Avstrijci odbili kar devet napadov. Prav tako se je Brigada Puglia predala, saj so bili naveličani dolgotrajne vojne brez uspehov. Za razliko od drugih ofenziv se je ta končala z Avstro-Ogrsko ofenzivo, ki je prekinila napade Italije.

(Slika 10: Razbiti Italijanski položaji, 3.2.2015, sl.wikipedia.org)

4.11 Enajsta soška bitka (17. 8. 1917 - 15. 9. 1917)

V bitki se je zelo povečala aktivnost italijanskega topništva in letalstva. Močno so bombardirali in uničevali Avstro-Ogrska skladišča, jarke in železnice. Tedaj so Italijani pred Sočo zbrali največjo armado doslej. Štela je 267 bataljonov. Pehoto je podpiralo 1.282 lahkih topov, 2.148 srednjih topov in 1.752 težkih topov. Poveljnik branilcev Borojević se je zoperstavil z 249 bataljoni, 1.113 lahкими topovi, 357 srednjimi topovi in 56 težkimi topovi. Premoč je bila na strani italijanskega poveljnika, na strani italijanske vojske. Italijani so prebili obrambno linijo, na Škabrijelu je namreč ostala samo še zasilna obrambna linija, katero so obstreljevali s 700 topovi. Italijani so tako zavzeli Škabrijel. Borojević se je z vojsko umaknil 3 kilometre nazaj v notranjost. To je močno zmedlo Italijane, ki tega niso znali izkoristiti in so

ponovno napad zaustavili. Naslednje jutro je Borojević z protinapadom Avstro-Ogrske ponovno osvobodil ta vrh.

Italijani so v tej bitki porabili 3 milijone izstrelkov, Avstro-Ogrska pa 1,8 milijona. Enajsta soška bitka je bila najbolj krvava bitka na slovenskih tleh. Kar pa je tudi razumljivo, saj sta si nasproti stali vojaški sili z ogromnim številom topov in vojakov. V tej bitki se ponovno kaže moč in učinkovitost topništva, saj je velik del vojakov padel že v času topovskih obstreljevanj.

4.12 Dvanajsta soška bitka (24. 10. 1917 - 27. 10. 1917)

Borojevićeve enote Avstro-Ogrske vojske so bile zelo izčrpane in v zelo kritičnem stanju. Tega se je zavedala tudi Nemčija, ki je po premisleku, na fronto poslala generale in enote za izvedbo ofenzive. Ofenziva se je imenovala Zvestoba v orožju (Waffentreue). Na pomoč so poslali tudi generala Erwina Rommela, kasneje znanega kot puščavska lisica. Napad je potekal med Bovcem in Tolminom. Napad se je začel ob drugi uri zjutraj, z neusmiljenim topovskim obstreljevanjem. Na vsakega od 1600 topov so namenili 1000 izstrelkov. Od tega je bilo 15 % izstrelkov plinskih. Italija je vedela, da se pripravlja ofenziva, vendar kljub temu svojih vojakov ni ustrezno pripravila in zaščitila. Italijani niso imeli načrta branjenja, zato je obrambna linija ob napadu razpadla in tako so lahko nemške in avstro-ogrske enote napredovale globoko na njihovo ozemlje. Kobarid, Gorica ter še mnogo drugih malih vasi in vrhov je bilo osvobojenih. Italijanski poveljnik Cadorna je ukazal umik. Umik je potekal stihijsko. Častniki so se odpeljali z avtomobili, svoje vojake pa so pustili, da se znajdejo sami. Zato so vojaki za seboj puščali ves vojaški material (topove, vozove, puške, ...) oz. vse, kar jih je oviralo pri begu. Novo frontno linijo so uspeli postaviti šele na reki Piavi. Avstro-Ogrski vojaški plen je bil velik: 4000 topov, 3000 mitraljezev in 300.000 pušk. Centralne sile so z odlično uporabo topništva prebile obrambno linijo ter nato s pehotnim prodorom osvojile velik del ozemlja. Ponovno se je dokazalo, da je topništvo zelo pripomoglo h končni zmagi v tej bitki.

5. METODOLOGIJA

5.1 Metode dela

Najprej sem si izbral temo, na katero sem naredil raziskovalno nalogo. Za pomoč pri pisanju naloge sem prosil tudi svojega profesorja zgodovine, ki mi je pomagal pri sestavi naloge ter iskanju potrebnih podatkov. Prav tako sem se udeležil šolske ekskurzije v Kobarid, ki mi je še bolj osvetlila pogled v boje na Soški fronti. Sledilo je zbiranje literature, ki jo je bilo potrebno prebrati oz. predelati. Na osnovi pridobljenih podatkov, primerjanja med njimi in lastnega sklepanja, sem prišel do končnih rezultatov.

5.2 Raziskovalno vprašanje

Ali bi brez topov fronta trajala dlje?

To vprašanje sem si izbral zato, ker je po mojem mnenju 1. svetovna vojna trajala dovolj dolgo oz. predolgo. Dolgoletna vojna izčrpava vojake na eni in na drugi strani. Če bi boji na fronti trajali dlje, je možnih, po mojem mnenju, več scenarijev. Prva možnost je, da bi lahko enostavno prenehali z napadi, torej končali Soško fronto brez zmagovalcev in poražencev. Druga možnost pa je, da bi ena stran zaradi izčrpanosti in naveličanja preprosto popustila in se vdala, saj so vojaki odšli v vojno trdno prepričani, da bo hitro opravljena.

5.3 Lastne ugotovitve

V vseh spopadih je bilo vključeno topništvo, ki je s svojo ognjeno močjo naredilo ogromno materialno škodo in uničilo veliko nasprotnikovih vojakov. Res je, da je bilo enkrat učinkovitejše, drugič manj, kar gre v veliki meri pripisati usposobljenosti topovskih posadk in poveljnikov. To nam še posebej potrjuje tudi 1. soška bitka, ki je bila neuspešna, prav zaradi neizkušenosti italijanskih topničarjev in njihovih poveljnikov. Zaradi prvega neuspeha, je po mojem mnenju, med italijanskimi vojaki zavladal rahel strah, saj so njihov napad brez težav odbili, Avstro-Ogrska pa je spoznala, da italijanska vojska ni zelo izurjena. Sklepam tudi, da se je v drugi bitki veliko spremenilo. Italijanski vojaki so spoznali, kako uporabljati topništvo, da je čim bolj učinkovito. Zaradi uspešnega topništva so lahko zavzeli tudi nekaj ozemlja. Menim tudi, da bi morali obstreljevanje skoncentrirali na en odsek fronte, da bi lahko na tem mestu prebili frontno črto in napredovali v notranjost. Najdaljše topniško obstreljevanje je bilo v sedmi bitki, ko so Italijani obstreljevali Avstro-Ogrske položaje 9 ur. Kljub temu je obramba vzdržala, saj so branilci uspeli nadomestiti primankljaj v številu topov z natančnim obstreljevanjem napadalcev. Potrdilo se je moje mnenje, da je poleg velikega števila topov potrebna tudi izurjena posadka.

5.4 Potek fronte brez topov

Topništvo je dajalo vojakom podporo in motivacijo. Zmagal bi verjetno tisti, ki bi imel na razpolago večje število motiviranih in usposobljenih vojakov.

Če bi imele topove samo Centralne sile, bi bil poraz Antante zelo hiter. Podobno velja v nasprotnem primeru, če bi topove imela samo Antanta, bi Centralne sile prej, ali slej izgubile. Topovi bi namreč omogočili uničenje utrjenih položajev nasprotnika in njihovih vojakov. Tako bi imela nato pehota veliko prednost pri preboju frontne in uspeh bi bil zagotovljen. Vsa taktika bojevanje na Soški fronti je temeljila na predhodnem obstreljevanju sovražnika s topovskimi izstrelki.

Ugotovil sem, da se je bitka uspešno končala le, če je bilo na začetku prisotno učinkovito obstreljevanje s topovi. Sklepam lahko, da je vojska z več topov in usposobljenimi posadkami, imela večjo prednost pred nasprotnikom. Topništvo je imelo tudi velik domet in veliko ognjeno moč

6. RAZPRAVA

6.1 potrjene oz. ovržene hipoteze

vojna bi brez topov trajala dlje.

Brez topov bi vojna res trajala dlje. Brez artilerije bi obrambni položaji ostali trdni. Kar pomeni da bi odbili sovražnikove napade. Posledica tega je, da bi fronta trajala dlje. Težko si predstavljamo vojake izmučene od Soških bitk na fronti še leto ali dve.

Top je igral veliko vlogo v bitkah.

Po analizi dvanajstih Soških bitk se je najuspešnejša deveta bitka na strani Italjanov začela z natančnim obstreljevanjem. Kar potrjuje, da je top igral veliko vlogo v bitkah. Prav tako se je najuspešnejša bitka Avstro-Ogrske začela z neusmiljenim, uspešnim obstreljevanjem. Ta bitka je kasneje znana kot čudež pri Kobaridu.

7. ZAKLJUČEK

Čeprav je imelo topništvo veliko vlogo v bitkah, da pa brez ustreznih pehotnih sil ne bi bilo uspeha. V pehoti Avstro-Ogrske vojske so pehotne enote "Kampftruppen" (KPK) bile učinkovitejše od Italijanskih. Razlog gre iskati v boljši usposobljenosti vojakov ter v boljšem poveljniškem kadru. Prav tako lahko sklepamo, da so branilci uspešneje branili svoja ozemlja zaradi svoje domovine.

8. DRUŽBENA ODGOVORNOST

Moja raziskovalna naloga predstavi vlogo topništva v 1. svetovni vojni. Prav je da vsak Slovenec ve, kaj se je dogajalo na naših tleh in dogodke spoštuje. Posebej pa ob 100. obletnici 1 svetovne vojne. Mnogo ljudi se norčuje iz ljudi, ki so se vojskovali. Ampak moramo vedeti, da so branili takratno monarhijo Avstro-Ogrske v kateri je bila tudi še nesamostojna Slovenija. Moja naloga predstavlja en del strahovitih orožij, ki so bila uporabljena. Take stvari moramo spoštovati.

9. VIRI IN LITERATURA

Martina Boden, Evropa naša preteklost in sedanjost, Mladinska knjiga, Maribor, 2004.
Neil Wenborn, Helen Dore, Jae Douglas, Ian Jackman, Tony Kingsford, Alan McIntosh, Brian Murphy in Sonia Porter, Kronika 20. stoletja, Reed international Books Ltd, London, 1989.

Claude Nadin, Marie-Lise Cuq in Anna Luthaud, Zgodovina sveta, Larousse-Bordas, 1996.

Dušan Nečak in Božo Repe, Prelom: 1914-1918, svet in Slovenci v 1. svetovni vojni, založba Sophia, Ljubljana, 2005.

<https://dk.um.si/info/index.php/slo/>

http://studentski.net/gradivo/ulj_fdv_po1_vjz_sno_prosojnice_s_predavanj_01?r=1

<https://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=8&cad=rja&uact=8&ved=0CDkQFjAH&url=http%3A%2F%2Fwww.ir17.8m.com%2Fseminarska%2Favstrija.html&ei=BoHPVPzUO8OuaZr3gtAH&usg=AFQjCNE3mC43zO3GPsef6xgWdJxBzl8zJw>

https://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&cad=rja&uact=8&ved=0CCwQFjAD&url=http%3A%2F%2Fwww.bb.si%2Fdoc%2Fdiplome%2FVolkar_Miha.pdf&ei=dYHPVOnzBondavyWgtgG&usg=AFQjCNG8kxWHicMsfH3K6eiIXT-DJfg0oQ

<https://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=9&cad=rja&uact=8&ved=0CEgQFjAI&url=http%3A%2F%2Fwww.kamra.si%2FDefault.aspx%3Fmodule%3D5%26id%3D2021&ei=dYHPVOnzBondavyWgtgG&usg=AFQjCNGlgqfYFazuvMqladbj29EHL7wXrw>

http://mss.svarog.si/zgodovina/4/index.php?page_id=7816

http://www.100letprve.si/i_svetovna_vojna/izgube/